

Сак Т.В.

к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання неможливе без якісного стратегічного управління, що передбачає всебічну оцінку середовища функціонування підприємства, визначення рівня впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, а також розробку системи заходів забезпечення належного рівня захищеності через обґрунтування та реалізацію відповідних стратегій. Саме обрана ефективна стратегія забезпечення економічної безпеки, яка відповідатиме фінансовим, кадровим та організаційним можливостям підприємства та рівню його загроз, зможе гарантувати безпеку та захист інтересів бізнесу.

Стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства розглядаємо як довгостроковий, якісно визначений напрям розвитку, спрямований на забезпечення програмного рівня безпеки функціонування підприємства.

Процес розробки й реалізації стратегії економічної безпеки підприємства повинен включати:

1. Вибір концепції управління економічною безпекою.
2. Стратегічний аналіз економічної безпеки підприємства, що передбачає характеристику зовнішніх та внутрішніх загроз економічній безпеці, визначення та моніторинг факторів, що зміцнюють чи руйнують фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання.
3. Формування стратегічних цілей забезпечення економічної безпеки.
4. Вибір стратегії економічної безпеки підприємства.
5. Обґрунтування системи планів забезпечення економічної безпеки (стратегічних, тактичних, оперативних).
6. Забезпечення реалізації стратегії (інформаційно-аналітичне, організаційно-кадрове, фінансове, соціально-психологічне тощо).
7. Контроль та оцінка реалізації стратегії.

Кожен етап є важливим, адже лише комплексно оцінюючи діяльність підприємства та його середовища функціонування, обґрунтовуючи цілі, стратегії та плани, що випливають з концепції управління та взаємопов'язані системно, можна досягнути поставленої мети – найефективнішого використання ресурсів для забезпечення стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку; запобігання внутрішнім та зовнішнім негативним впливам (загрозам); захист економічних інтересів та досягнення бажаного рівня конкурентоспроможності та стабільності.

Діяльність із забезпечення економічної безпеки на різних підприємствах має свої особливості, що впливає з їх сфери функціонування, бачення вищим керівництвом методів захисту, фінансового забезпечення та основне – рівня існуючих та ймовірних загроз. Саме тому є різні види стратегій забезпечення економічної безпеки підприємств.

Т. Іванюта та О. Заїчковський пропонують три типи стратегії економічної безпеки підприємства:

- 1) раптового реагування на загрози;
- 2) прогнозування небезпек та загроз (включаючи цілеспрямоване дослідження економічної та криміногенної ситуації як всередині підприємства, так і в навколишньому середовищі);
- 3) відшкодування завданих збитків [2].

Залежно від стану рівня безпеки підприємства та його фінансових можливостей група авторів Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. виділяють такі види стратегій забезпечення економічної безпеки [1, с. 220]:

- системного планового забезпечення;
- швидкого реагування;
- інституціоналізації та послідовного зміцнення;
- комплексного гарантування;
- відшкодування збитку;
- раптового реагування;
- сегментованого забезпечення;
- часткового врахування;
- делегування функцій.

Отже, з погляду аналізу умов функціонування підприємства та передбачення змін, що формують загрози безпеці, можемо усі стратегії умовно поділити на такі, що:

- 1) попереджують можливі загрози;
- 2) усувають існуючі загрози;
- 3) відновлюють рівень економічної безпеки.

До стратегій, що попереджують можливі загрози, віднесемо:

- стратегію прогнозування загроз;
- стратегію недопущення ризиків;
- стратегію комплексного захисту.

При виникненні небажаних явищ чи подій, що порушують рівень безпеки підприємства, обирають стратегії, що усувають чи мінімізують загрози: активного чи пасивного наступу; своєчасного захисту тощо.

У випадках, коли не вдалось попередити чи усунути загрози, необхідно обрати стратегії, що сприятимуть відновленню рівноваги, забезпечуватимуть захист в наступні періоди. В таких умовах варто переглянути структуру управління економічною безпекою, виявити недоліки в організації та забезпеченні безпеки. Причиною допущення втрат може бути недосконала діагностика рівня небезпек.

З метою комплексного забезпечення економічної безпеки підприємства доцільно розробляти функціональні стратегії безпеки за всіма складовими. Таким чином, можемо говорити про важливість розробки системи стратегій: стратегії фінансової безпеки; стратегії інтелектуально-кадрової безпеки; стратегії технологічної безпеки; стратегії інформаційної безпеки; стратегії екологічної безпеки; стратегії силової безпеки; стратегії ринкової безпеки; стратегії політико-правової безпеки; стратегії інтерфейсної безпеки. Усі функціональні стратегії повинні бути взаємозалежними та взаємодоповнюючими.

Отже, для обґрунтування системи стратегій забезпечення економічної безпеки необхідно детально проаналізувати внутрішній стан підприємства та загрози зовнішнього середовища. Лише маючи достатню кількість інформації про конкурентний статус підприємства, особливості зовнішньої взаємодії та внутрішньої будови керівництво підприємства може визначити стратегію, що сприятиме досягненню намічених цілей та мети в управлінні економічною безпекою.

1. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : [монографія] / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: Арал, 2012. – 386 с.

2. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства : [навч. посіб.] / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський – К.: Центр учбової літератури. 2009. – 256 с.